

Vissa veterinära frågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet 6 motionsyrkanden om vissa veterinära frågor m.m. från allmänna motionstiden 2004. Yrkandena berör distriktsveterinärorganisationen, verksamheten med tävlingsveterinärer och djursjukdataregistret. Utskottet föreslår med hänvisning till pågående och kommande utredningar och övrigt beredningsarbete i Regeringskansliet att samtliga yrkanden lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

I betänkandet finns 1 särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Utskottets överväganden.....	4
Distriktsveterinärorganisationen m.m.....	4
Särskilt yttrande.....	9
Vissa veterinära frågor (m, fp, kd, c)	9
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	11
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004.....	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Veterinärväsendets organisation

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:MJ505 yrkande 17, 2004/05:MJ506 yrkandena 25 och 26 samt 2004/05:MJ508 yrkande 15.

2. Veterinär tillsyn vid tävlingar

Riksdagen avslår motion 2004/05:MJ505 yrkande 8.

3. Djursjukdataregistret

Riksdagen avslår motion 2004/05:MJ508 yrkande 17.

Stockholm den 15 mars 2005

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Catharina Elmsäter-Svärd

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Catharina Elmsäter-Svärd (m), Åsa Domeij (mp), Sinikka Bohlin (s), Alf Eriksson (s), Rune Berglund (s), Rolf Lindén (s), Christina Axelsson (s), Lars Lindblad (m), Carina Ohlsson (s), Sverker Thorén (fp), Jan Andersson (c), Bengt-Anders Johansson (m), Christin Hagberg (s), Ann-Kristine Johansson (s), Anita Brodén (fp), Björn von der Esch (kd) och Sven-Erik Sjöstrand (v).

Utskottets överväganden

Distriktsveterinärorganisationen m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker fyra motionsyrkanden (fp, kd) om en oberoende utredning av den veterinära verksamheten m.m. med hänvisning till kommande beslut på området. Ett motionsyrkande (kd) angående en översyn av bestämmelserna om tävlingsveterinärer avstyrks i avvaktan på resultatet av pågående beredning inom Regeringskansliet. Vidare avstyrks ett motionsyrkande (fp) om djursjukdatabasen med hänvisning till pågående utredningsarbete.

Motionerna

Enligt motion MJ505 (kd) skall distriktsveterinärerna inte ägna sig åt illojal konkurrens när det gäller vård av hästar. Konkurrenssituationen för privatpraktiserande veterinärer är ohållbar på grund av att Jordbruksverket genom distriktsveterinärorganisationen bedriver veterinärverksamhet och konkurrerar med privata veterinärer samtidigt som man utövar myndighetsansvaret över veterinärverksamheten. Dessutom subventioneras distriktsveterinärorganisationens verksamhet via skattsedeln. Vidare framhålls att det även är otillfredsställande att veterinärinsatser för hästar och sällskapsdjur finansieras via skattsedeln. Under föregående riksmöte begärde riksdagen att regeringen tillsätter en oberoende utredning med uppdrag att lösa problemen med fördelningen av det statliga bidraget till distriktsveterinärorganisationen, m.m. Motionärerna vill återigen understryka att utredningen måste påbörja sitt arbete snarast (yrkande 17). Motsvarande krav framförs även i motion MJ506 (kd) yrkande 25. Vidare bör en ny organisation av veterinärväsendet prövas. Distriktsveterinärorganisationen bör avskaffas och resurser för myndighetsutövning föras till länsveterinärorganisationen. På tillsynsenheterna skall kompetensen vara stor och veterinärerna förbjudna att ha egen praktik, åtminstone för djur som finns inom tillstånds- och tillsynspliktig verksamhet. På slakterierna ändras ingenting förutom att besiktningsveterinärerna blir förbjudna att ha praktik (åtminstone på animalieproducerande djur). Förslaget innebär bl.a. att jäv inte uppstår lika lätt mellan veterinärer och kunder/bönder då veterinären inte får ha tillsynsobjektet som kund. Förslaget innebär också att personer utan sällskapsdjur slipper finansiera veterinärvård till dessa via skattsedeln. Kompetensen hos veterinärerna och djur- och hälsoskyddsinspektörer kommer också att stärkas. Dessa är några av skälen till varför organisationen bör förändras och att de ekonomiska konsekvenserna av en avveckling av distriktsveterinärorganisationen bör utredas (yrkande 26). I motion

MJ508 (fp) yrkande 15 framhålls behovet av en allsidig spegling av veterinärorganisationen. En väl fungerande veterinärorganisation är en hörnsten i djurskyddet men också i arbetet med livsmedelssäkerhet. Enligt motionärerna är det av yttersta vikt att konkurrenssituationen blir likvärdig mellan privatpraktiserande veterinärer och distriktsveterinärer. Distriktsveterinärorganisationen skall effektiviseras. Utredningen av veterinärorganisationen och djursjukdomsdataregistret bör bl.a. arbeta fram alternativa organisatoriska lösningar för den fältveterinära verksamheten, se över hur behovet av veterinärkompetens för myndighetsutövande uppgifter ser ut samt se till att beredskap mot smittsamma djursjukdomar inom det veterinära området kan tillgodoses i hela landet. Det innebär att även länsveterinärernas arbetsuppgifter bör ses över. Tillsynen över veterinäryrkesutövning bör ses över för eventuella förbättringar.

Enligt motion MJ505 (kd) yrkande 8 tillämpas djurskyddsförordningen av Jordbruksverket på ett sätt som vållar stora problem för vissa arrangörer av hästtävlingar. Systemet innebär att veterinären anställs för viss tid av Jordbruksverket och blir därmed automatiskt bunden av de veterinärtaxor som verket har beslutat om. Konsekvenserna av detta blir dels att det blir svårt att anlita veterinärer med kompetens inom hästområdet, dels att klubbar och föreningar drabbas av stora kostnader som arrangörer av hästtävlingar m.m. Djurskyddsförordningen (33 §) bör bli föremål för en översyn.

I motion MJ508 (fp) framhålls att uppbyggnaden av dataverktyg för en djursjukdomsdatabas måste påskyndas (yrkande 17). En sådan bas är ett hjälpmedel i förebyggande djurhälsovård och livsmedelskontroll. Man kan med hjälp av databasen följa sjukdomsutvecklingen och läkemedelsföreskrivningar, vilket är oerhört angeläget inte minst med tanke på antibiotikaresistensutvecklingen. Uppbyggnaden av dataverktyg för djursjukdomsdatabasen har dock ännu inte genomförts. Regeringen måste verka för att påskynda uppbyggnaden av relevanta dataverktyg härför.

Utskottets ställningstagande

Jordbruksdepartementet inrättade genom departementsprotokoll den 7 april 2003 en veterinär samarbetsgrupp bestående av företrädare för Statens jordbruksverk, Konkurrensverket, Livsmedelsekonomiska Institutet, Sveriges Veterinärförbund och Lantbrukarnas Riksförbund (LRF). Gruppen inrättades för att genom konstruktiva diskussioner kunna lämna förslag i syfte att utveckla den veterinära verksamheten och dess form. I gruppen skulle frågor om t.ex. statens behov och roll på det veterinära området, marknaden för veterinära tjänster samt hur de privatpraktiserande veterinärernas tjänster bättre skall kunna tas till vara i den veterinära verksamheten inom ramen för redan fastlagd budget, behandlas. Förutsättningen för samarbetsgruppens arbete var att väl ta till vara djurens, djurägarnas samt statliga och privata veterinärers intressen liksom statens intresse på området. I samband med behandlingen av Riksdagens revisorers förslag angående villkoren för veterinär verksamhet i maj 2003 föreslog utskottet ett tillkännagi-

vande med följande innehåll. Utskottet, som anser att samarbetsgruppens syfte och inriktning är lovvärda och att detta nyligen påbörjade arbete kan fortsätta tills vidare, delar revisorernas uppfattning att regeringen bör tillsätta en oberoende utredning med uppdrag att lösa problemen med fördelningen av det statliga bidraget, statens ansvar för sällskapsdjuren och Jordbruksverkets dubbla roller. Utredningen bör lämna förslag till alternativa organisatoriska lösningar för den fältveterinära verksamheten. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (förs. 2002/03:RR12, bet. 2002/03:MJU10, skr. 2002/03:230, 231). Våren 2004 aktualiserades i utskottet återigen frågan om den veterinära organisationen. Härvid konstaterades bl.a. att frågan om tillsättandet en utredning var föremål för beredning i Jordbruksdepartementet och att resultatet härav borde avvaktas innan riksdagen vidtog någon ytterligare åtgärd på detta område (bet. 2003/04:MJU14). Med hänsyn till riksdagens tillkännagivande om behovet av en oberoende utredning avslutades den veterinära samarbetsgruppens arbete innan den initialt stipulerade tiden löpt ut, då avsikten är att en oberoende utredning skall tillsättas. Samarbetsgruppen har nyligen i en rapport redovisat resultatet av sitt arbete. Två avgränsade frågor, bidrag till avlägset boende djurägare och tillsyn enligt det s.k. ”mjölkdirektivet” prioriterades av gruppen, också mot bakgrund av riksdagens tillkännagivande. På dessa områden har gruppen lagt fram konkreta förslag. Inom övriga områden har olika frågor diskuterats parallellt med att analysarbete av de övergripande frågorna pågått, men diskussionerna har inte slutförts inom den tid som gruppen har träffats.

Enligt vad utskottet erfarit avser regeringen att den 21 april 2005 besluta om direktiv för den av riksdagen begärda utredningen om den fältveterinära verksamheten. Utgångspunkten är att arbetet skall kunna påbörjas den 1 juni och att utredningen skall redovisa sitt resultat senast den 1 december 2006. I detta sammanhang bör även uppmärksammas att Jordbruksverket efter det att gruppen avslutat sitt arbete har vidtagit en rad åtgärder för genomförandet av gruppens förslag. När det gäller frågan om bidrag till veterinär verksamhet hos avlägset boende djurägare har Jordbruksverket tillsatt en intern arbetsgrupp som gör en fördjupad administrativ analys. Detta i syfte att utarbeta en modell för genomförandet av den veterinära samarbetsgruppens förslag. Beträffande tillsynen enligt mjölkdirektivet har Jordbruksverket beslutat att i ett sammanhang följa den veterinära samarbetsgruppens hela rekommendation. I samarbete med näringen pågår därför diskussioner om ett egentillsynsprogram för mjölkproducenter, där också medverkan av privata veterinärer i tillsynen av egentillsynen diskuteras. Detta i avsikt att kunna genomföra ändringen samtidigt som EG:s hygienförfordnings bestämmelser om egentillsyn träder i kraft. Vidare har Jordbruksverket beslutat att inrätta ett djurhälsoråd. Syftet med djurhälsorådet är att utveckla samarbetet, samordningen och effektiviteten när det gäller den förebyggande djurhälsovården och djursjukvården samt beredskapen mot och bekämpningen av allvarliga djursjukdomar, framför allt s.k. epi-

zootier och zoonoser. Rådet skall vara en nationell plattform för informationsutbyte och diskussion på området samt ett rådgivande organ åt Jordbruksverket som central djurhälsomyndighet när det gäller den långsiktiga planeringen av framför allt offentliga djurhälsoinsatser. I detta sammanhang är också frågor om personal- och kompetensförsörjning samt marknadsfrågor rörande den veterinära fältverksamheten av betydelse att behandla. I rådet skall ingå företrädare för berörda privata organisationer samt myndigheter som är direkt involverade i det aktiva djurhälsoarbetet. Med det anförda föreslår utskottet att motionerna MJ505 (kd) yrkande 17, MJ506 (kd) yrkandena 25 och 26 samt MJ508 (fp) yrkande 15 lämnas utan vidare åtgärd.

Djurskyddstillsynen i samband med tävlingar med djur har varit föremål för ett uppdrag som lämnades till Djurskyddsmyndigheten i juli 2004. Myndigheten skulle se över nuvarande bestämmelser och konsekvenserna av dessa beträffande djurskyddstillsynen. Av uppdraget framgår att myndigheten efter samråd med berörda myndigheter och organisationer på området skulle kartlägga omfattningen av tävlingar med djur som har veterinär medverkan, i vilken omfattning veterinär tjänstgör under hela tävlingar respektive endast under delar av tävlingar, hur många veterinärer som tas i anspråk och i vilken omfattning dessa veterinärer har särskilda kunskaper om aktuellt djurslag, samt undersöka kostnaderna för deltagarna och arrangörerna i olika typer av tävlingar till följd av veterinär medverkan. I uppdraget ingick även att identifiera och beskriva eventuella problem med nuvarande bestämmelser och rutiner samt lämna förslag på lämpliga och kostnadseffektiva åtgärder med bibehållen djurskyddsnivå. Uppdraget omfattade såväl ban- som tävlingsveterinärer. Uppdraget redovisades i en rapport den 29 oktober 2004 (dnr 22-2058/04). Djurskyddsmyndigheten anför sammanfattningsvis följande. Tävlingsarrangörerna anser att djurskyddsläget är gott och att den veterinära närvaron i många fall kan reduceras. Stora delar av veterinärkåren å andra sidan anser att den veterinära tillsynen bör utökas. Djurskyddstillsynen och dopningskontrollen på trav- och galoppbanor fungerar bra. På övriga tävlingar med hundar och hästar uppvisar dagens system flera brister såsom höga kostnader, i vissa fall bristande tillgänglighet och kompetens hos veterinärer, ingen veterinär tillsyn på vissa tävlingar och bristande dopningskontroll. För att förbättra situationen föreslår Djurskyddsmyndigheten att en fast tillsynsavgift införs vid tävling. Avgiften skall erläggas av alla som tävlar. Myndigheten föreslår vidare att tävlingsveterinärer tillsvidareanställs för tjänstgöring vid behov, att stickprovskontroller införs på de tävlingar som i dag inte kräver veterinär medverkan och att dopningskontrollen utökas. Utskottet har inhämtat att Djurskyddsmyndighetens rapport har varit föremål för sedvanligt remissförfarande som avslutades den 1 mars 2005 och att frågan nu är föremål för fortsatt beredning inom Regeringskansliet. I avvaktan på resultatet av pågående arbete är utskottet inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av motion MJ505 (kd) yrkande 8. Motionen avstyrks i berörd del.

När det gäller frågan om hanteringen av det s.k. djursjukdataregistret vill utskottet anföra följande. Regeringen har tillkallat en särskild utredare för att undersöka och redovisa hur djursjukdataregistret fungerar i dag. Med utgångspunkt från resultatet av utredningen skall utredaren föreslå hur eventuella brister skall kunna åtgärdas. Kostnader för föreslagna åtgärder, både för det allmänna samt för berörda näringsidkare, skall beräknas. Dessutom skall finansiering föreslås för offentliga åtgärder, samt de administrativa konsekvenserna för näringsidkare beaktas. Utredningen skall redovisas senast den 1 september 2005 (dir. 2004:82). Med det anförda föreslår utskottet att motion MJ508 (fp) yrkande 17 lämnas utan vidare åtgärd.

Särskilt yttrande

Vissa veterinära frågor (m, fp, kd, c)

Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m), Sverker Thorén (fp), Jan Andersson (c), Bengt-Anders Johansson (m), Anita Brodén (fp) och Björn von der Esch (kd) anför:

Distriktsveterinärorganisationen m.m

Flera partier har under lång tid i riksdagen begärt en förändring av organisationen av veterinärväsendet i Sverige. Dagens svenska veterinärväsende fungerar dåligt på grund av Jordbruksverkets dubbla roller, som bl.a. leder till jävsituationer och osund konkurrens. Konkurrenssituationen för privatpraktiserande veterinärer är ohållbar på grund av att Jordbruksverket genom distriktsveterinärorganisationen (DVO) bedriver veterinärverksamhet och konkurrerar med privata veterinärer samtidigt som man utövar myndighetsansvaret över veterinärverksamheten. Dessutom subventioneras DVO:s verksamhet via skattsedeln, vilket snedvrider konkurrensen till nackdel för privatpraktiserande veterinärer.

Ett välkommet uppvaknande från regeringens sida har skett då man i propositionen 2001/02:189 En ny djurskyddsmyndighet lyfter fram att flera utredningar visar att dagens veterinärorganisation och djurskyddstillsyn är behäftad med brister. En viktig brist i nuvarande organisation sades vara att veterinärerna ibland kan hamna i en jävsituation då de också har tillsynsobjektet/bonden som kund. Det kan finnas risk för motsättningar mellan veterinären och tillsynsobjektet just därför att man inte anlitar veterinären i fråga. Det påpekades också att veterinärinsatser för sällskapsdjur finansieras via skattsedeln.

På förslag av Riksdagens revisorer beslutade riksdagen våren 2003 (2002/03: MJU10, rskr. 2002/03:230–231) att ge regeringen i uppdrag att tillsätta en oberoende utredning med uppdrag att lösa problemen med fördelningen av det statliga bidraget till distriktsveterinärorganisationen, statens ansvar för sällskapsdjuren och Jordbruksverkets dubbla roller, dvs. distriktsveterinärernas dubbla roller som myndighetsutövare och praktiserande veterinärer. Vidare beslutade riksdagen att en oberoende utredning bör ges i uppdrag att redovisa hur omfattande bristerna i djursjukdata är, vad de beror på och vad bristerna har inneburit för statistikens användbarhet. Sistnämnda utredning tillsattes förra året.

Det är anmärkningsvärt att riksdagens enhälliga beslut med tillkännagivande till regeringen om att tillsätta utredningen om Jordbruksverkets dubbla roller inte nämndes i den senaste budgetpropositionen. Ärendet är för närvarande föremål för ”beredning” inom Jordbruksdepartementet och någon utredning är ännu inte tillsatt. I riksdagen har det flera gånger påpekats vikten av att den av riksdagen föreslagna utredningen snarast tillsätts.

Att så ännu inte skett är närmast att betrakta som en provokation mot riksdagen. Utskottets majoritet anför i betänkandet att direktiven till den efterfrågade utredningen kommer att tas före sommaren 2005. Vi avstår därför från att reservera oss till förmån för tidigare förslag men vill återigen understryka vikten av att utredningen påbörjar sitt arbete snarast.

Djurskyddstillsynen i samband med tävling med djur

I 33 § djurskyddsförordningen finns en bestämmelse som innebär att det vid offentlig tävling med djur skall finnas en veterinär som förordnats av Jordbruksverket. Bestämmelsen tillämpas av Jordbruksverket på ett sätt som vållar stora problem för vissa arrangörer av exempelvis vissa hästtävlingar. Systemet innebär att veterinären anställs för viss tid av Jordbruksverket, och därmed blir veterinären automatiskt bunden av de veterinärtaxor som verket har beslutat om. Konsekvenserna av detta blir dels att det blir svårt att anlita veterinärer med kompetens inom hästområdet, dels att klubbar och föreningar drabbas av stora kostnader som arrangörer av t.ex. hästtävlingar. Riksmötet 2000/01 beslöt, efter motioner från flera partier, att tillkännage för regeringen sin mening att en översyn borde ske av 33 § djurskyddsförordningen och tillämpningen av denna paragraf med syfte att förenkla systemet med förordnande av tävlingsveterinärer vid hästtävlingar och därmed minska de kostnader för arrangörerna som är förknippade med dagens system (2000/01: MJU8, bifall till reservationen under mom. 10). Ett sådant uppdrag lämnades sommaren 2004 till Djurskyddsmyndigheten. Detta uppdrag har redovisats till regeringen under hösten 2004. Enligt uppdraget bereds nu frågan i Regeringskansliet. Vi utgår ifrån att ett förslag kommer att föreläggas riksdagen under innevarande år, varför vi avstår från att reservera oss till förmån för motionsförslagen.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004

2004/05:MJ505 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om en översyn av 33 § djurskyddsförordningen.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att distriktsveterinärerna inte skall ägna sig åt illojal konkurrens vad gäller vård av hästar.

2004/05:MJ506 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

25. Riksdagen begär att regeringen snarast, i enlighet med riksdagens tidigare beslut, tillsätter en utredning om nya organisatoriska lösningar för den fältveterinära verksamheten.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om en ny organisation av veterinärväsendet.

2004/05:MJ508 av Anita Brodén m.fl. (fp):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om behovet av en allsidig spegling av veterinärorganisationen.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att påskynda uppbyggnaden av dataverktyg för en djursjukdomsdatabas.